

Bestøvning

Frøet dannes som resultat af en befrugtning, idet en hanlig kønscelle (Pollen, blomsterstøv) smelter sammen med en hunlig kønscelle – den såkaldte ægcelle. Blomsterstøvet dannes i støvdragerne; det overføres under blomstringen til 'arret' på støvvejen, hvorfra det sender en spire ned til ægcellen og befrugtningen er fuldført.

Nogle planter har særkønnede blomster, som enten indeholder støvdragere eller støvvej (agruk og melon), i nogle tilfælde findes der hanblomster på nogle planter og hunblomster på andre (spinat). De fleste af vores haveplanter har dog tvekønnede blomster, der indeholder både støvdragere og støvvej.

Selvbestøvning

Nogle planter f.eks. ærter og bønner, har selvbestøvning, idet blomsterstøvet overføres fra støvdragerne til støvvejen i samme blomst. Ofte sker det allerede inden blomsten udfolder sig, så risikoen for bestøvning med støv fra andre planter er ringe, og krydsningsfaren derfor minimal.

Fremmedbestøvning

Langt de fleste planter har fremmedbestøvning, d.v.s. at støvet normalt overføres fra blomsten på en plante til blomsten på en anden plante indenfor samme art. Hos planter med udpræget fremmedbestøvning vil blomstens eget støv ikke kunne gennemføre bestøvningen eller kun i et meget begrænset omfang. Hos visse arter findes der jævne overgange fra typisk selvbestøvning til typisk fremmedbestøvning.

Støvet overføres via humlebier, honningbier, fluer, sommerfugle o. lign. Og i nogle tilfælde ved vindens hjælp.

For frøavlere betyder det at når man dyrker planter der fremmedbestøves skal der være en vis afstand mellem frøafgrøder, der kan krydses. For planter der har vindbestøvning såsom rødbeder og spinat sættes mindsteafstanden til ca. 1 km, mens man for planter, der har insektbestøvning som f.eks. kål og gulerødder siger der skal være ca. 500 m afstand til nærmeste frømark, der giver krydsningsfare. Levende hegn, større plantninger eller bygninger mellem frømarkerne, mindsker faren for indkrydsning.

Indkrydsning med andre/vilde planter

I visse tilfælde kan der være fare for krydsning med vilde planter. Vild gulerod krydses let med den dyrkede gulerod og Kiddike kan krydses med Radis.

Porre kan krydsbestøve med hvidløg samt med vild perleløg. Porre krydsbestøver med enhver anden porresort, hvorfor det er vigtigt at fjerne førsteårs stokløbere, hvis man sammesteds dyrker porrer af anden sort til konsum. Porre krydser ikke med løg.

For at bevare en porresorts egenskaber gennem generationer, skal man have mindst 20 planter i blomst hvert år.

Der anbefales i forskellige kilder en isolationsafstand på 1-1½ km. Hvis det ikke er muligt at holde denne afstand, f.eks. hvis naboer lader stokløbere stå, hvis andre avler porrefrø, eller hvis man ønsker at avle frø af mere end én sort, må man benytte teknikker, hvor porrerne dyrkes i bure af insektnet. Husk da at sørge for bestøvning ved at indsætte insekter eller ved håndbestøvning.

I hundredevis af år har forskellige teknikker været anvendt til at forlænge vækstsæsonen af grøntsager til både konsum og frø. Forskellige former for krukke, dyrkningsklokker af glas, højbede med/uden dække og drivhuse har alt sammen kunnet bidrage til en forlængelse af vækstsæsonen. De senere år er letvægtstunnellerne blevet mere og mere populære især pga deres enkelthed og effektivitet til at beskytte afgrøder fra både tidlig og sen kulde og andre ugunstige vejrforhold.

Tunnellerne er også effektive hvis man vil undgå indkrydsning eller spredning af gener.